DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)
12. november 1992 *

I sag C-123/91,

angående en anmodning, som Bundesgerichtshof i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Minalmet GmbH

mod

Brandeis Ltd,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 27, nr. 2, i Bruxelles-konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, som ændret ved tiltrædelseskonventionen af 1978 (EFT L 304, s. 1, herefter benævnt »Bruxelles-konventionen«),

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C.N. Kakouris, og dommerne M. Diez de Velasco og P.J.G. Kapteyn,

generaladvokat: F. G. Jacobs
justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Minalmet GmbH ved advokat Ekkehart Schott, Karlsruhe

* Processprog: tysk.

— Brandeis Ltd ved advokat Anna-Dorothea Polzer, Düsseldorf

— den tyske regering ved Ministerialrat C. Böhmer, Forbundsjustitsministeriet, som befuldmægtiget

— Det Forenede Kongerige ved S. Lucinda Hudson, Treasury Solicitor's Department, som befuldmægtiget

— Kommissionen ved P. van Nuffel, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget, bistået af advokat A. Boehlke, Frankfurt,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der er afgivet mundtlige indlæg af Brandeis Ltd og af Kommissionen i retsmødet den 11. juni 1992,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 8. juli 1992,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 4. april 1991, indgået til Domstolen den 26. april 1991, har Bundesgerichtshof i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, stillet et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 27, nr. 2, i konventionen, som ændret ved tiltrædelseskonventionen af 1978 (EFT L 304, s. 1, herefter benævnt »Bruxelles-konventionen«).

2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag, som føres mellem Minalmet GmbH, Düsseldorf (herefter benævnt »Minalmet«), og Brandeis Ltd, London (herefter benævnt »Brandeis«).

3 Det fremgår af oplysningerne i sagen, at Brandeis søger en udeblivelsesdom — som blev afsagt i Det Forenede Kongerige den 15. december 1989 af High Court of Justice, Queen's Bench Division, og hvorved Minalmet blev tilpligtet at betale Brandeis et pengebeløb — fuldbyrdet i Tyskland.

4 Det indledende processkrift i sagen, som førte til afsigelsen af udeblivelsesdommen, var af myndighederne i Det Forenede Kongerige blevet fremsendt til den kompetente domstol i Forbundsrepublikken Tyskland til forkyndelse i medfør af artikel 5, litra a), i Haagerkonventionen af 15. november 1965 om forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile og kommercielle spørgsmål.

5 Amtsgericht Düsseldorf lod derefter, som den kompetente myndighed i Tyskland, forkyndelsen foretage gennem postvæsenet. Da postfunktionæren ikke traf nogen i Minalmet's forretningslokale, blev de dokumenter, der skulle forkyndes, henlagt på postkontoret, og postfunktionæren afgav erklæring om, at en skriftlig meddelelse om henlæggelsen på postkontoret var efterladt på modtagerens adresse efter den sædvanlige fremgangsmåde for almindelige breve (subsidiær forkyndelse efter ZPO's § 182). På grundlag af denne erklæring attesterede Amtsgericht Düsseldorf, under henvisning til henlæggelsen, at forkyndelsen var sket forskriftsmæssigt.

6 Ved kendelse af 21. februar 1990 traf Landgericht Düsseldorf efter begæring fra Brandeis afgørelse om, at dommen skulle forsynes med fuldbyrdelsespåtegning.

7 Denne kendelse kærede Minalmet til Oberlandesgericht Düsseldorf under påberåbelse af, at det indledende processkrift i sagen ikke var blevet forskriftsmæssigt forkyndt for selskabet efter tysk ret; samtidig erklærede Minalmet på tro og love hverken at have fået kendskab til postfunktionærens meddelelse om henlæggelse på postkontoret eller kendskab til det indledende processkrift i sagen. Oberlandesgericht stadfæstede den 14. maj 1990 Landgericht Düsseldorf's kendelse.

8 Denne afgørelse indbragte Minalmet for Bundesgerichtshof ved Rechtsbeschwerde. Bundesgerichtshof fastslog som et led i sin behandling af sagen, at forkyndelsen af det indledende processkrift — som efter Haagerkonventionens artikel 5, litra a), skal bedømmes efter tysk civilprocesret som modtagerstatens lovgivning — var ugyldig, idet en subsidiær forkyndelse kun med retsvirkning kunne være gennemført over for selskabet på direktørens private bopæl og ikke i dets forretningslokale.

9 På denne baggrund besluttede Bundesgerichtshof at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende spørgsmål til præjudiciel afgørelse:

»Kan en retsafgørelse ikke anerkendes, jf. Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2, såfremt sagsøgte er udeblevet, og det indledende processkrift i sagen ikke kan godtgøres at være forkyndt for denne eller i hvert fald ikke er forskriftsmæssigt forkyndt for denne, men sagsøgte dog har fået kendskab til den trufne retsafgørelse, uden at han har gjort brug af nogen af de retsmidler mod afgørelsen, som i sig selv er hjemlet i domsstatens procesret?«

10 Hvad nærmere angår hovedsagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb og de skriftlige indlæg for Domstolen henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende i det omfang, det er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

11 Med det forelagte spørgsmål ønsker den nationale ret i det væsentlige oplyst, om bestemmelsen i Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2, skal fortolkes således, at den er til hinder for, at en udeblivelsesdom, der er afsagt i en kontraherende stat, anerkendes i en anden kontraherende stat, såfremt det indledende processkrift i sagen ikke forskriftsmæssigt er blevet forkyndt for den udeblevne sagsøgte, også selv om denne senere har fået kendskab til den afsagte dom, men ikke har gjort brug af nogen af de retsmidler mod afgørelsen, der er hjemlet i domsstatens procesret.

12 Med henblik på besvarelsen af dette spørgsmål bemærkes først, at Bruxelleskonventionens artikel 27 indeholder en opregning af de betingelser, der i en kontraherende stat gælder for anerkendelse af retsafgørelser, som er truffet i en anden kontraherende stat. I henhold til artikel 27, nr. 2, skal anerkendelse nægtes »såfremt det indledende processkrift i sagen ... ikke forskriftsmæssigt er blevet forkyndt [for] ... den udeblevne sagsøgte i så god tid, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen«.

13 Dernæst bemærkes, at Domstolen i dom af 3. juli 1990 (sag C-305/88, Lancray, Sml. I, s. 2725, præmis 18) har fastslået, at forskriftsmæssig forkyndelse og rettidig forkyndelse er to forskellige garantier for den udeblevne sagsøgte, og at begge disse garantier skal være til stede. Den omstændighed, at én af de to garantier ikke er til stede, er således tilstrækkelig til, at anerkendelse af en udenlandsk retsafgørelse nægtes.

14 Efter denne praksis må en afgørelse i en udeblivelsessag, der er truffet i en kontraherende stat, ikke anerkendes i en anden kontraherende stat, såfremt det indledende processkrift i sagen ikke forskriftsmæssigt er blevet forkyndt for den udeblevne sagsøgte.

15 Det er uden betydning for denne fortolkning, at sagsøgte har fået kendskab til afgørelsen i udeblivelsessagen, men ikke har gjort brug af nogen af de retsmidler, der er hjemlet i domsstatens procesret.

16 En sådan argumentation ville da også vanskeligt kunne forenes med ordlyden af og formålet med Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2.

17 Det fremgår således af bestemmelsens ordlyd, at det krav, der stilles, for at en retsafgørelse kan anerkendes i en kontraherende stat, er, at det indledende processkrift i sagen forskriftsmæssigt og rettidigt er blevet forkyndt for sagsøgte.

18 Endvidere bemærkes, som Domstolen har udtalt i dom af 16. juni 1981 (sag 166/80, Klomps, Sml. 1593, præmis 9), at formålet med Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2, er at beskytte retten til kontradiktion og at sikre, at en afgørelse ikke anerkendes eller fuldbyrdes på grundlag af konventionen, hvis sagsøgte ikke har haft mulighed for at varetage sine interesser under sagen for retten i domsstaten.

19 Som det fremgår af den pågældende bestemmelse, er det relevante tidspunkt med hensyn til, om sagsøgte kan varetage sine interesser, sagens anlæg. Muligheden for senere at gøre brug af et retsmiddel mod en afgørelse, som er truffet i en udeblivelsessag, og som allerede er blevet eksigibel, kan ikke sidestilles med en adgang til at varetage sine interesser, inden retsafgørelsen træffes.

20 Som den forelæggende ret med rette har anført, vil sagsøgte, når først der er truffet en eksigibel retsafgørelse, alt efter omstændighederne, have vanskeligere ved at få udsat fuldbyrdelsen af afgørelsen, og processuelt kan han også være vanskeligere stillet. Dermed sker der en betydelig svækkelse af de muligheder, en udebleven sagsøgt har for at varetage sine interesser. En sådan konsekvens vil være i strid med formålet med den pågældende bestemmelse.

21 Af det anførte følger, at anerkendelse i en kontraherende stat af en retsafgørelse, der er truffet i en udeblivelsessag i en anden kontraherende stat, må nægtes, når det indledende processkrift i sagen ikke forskriftsmæssigt er blevet forkyndt for sagsøgte, og at dette må gælde uafhængigt af, at sagsøgte har fået kendskab til den afgørelse, der er truffet, men ikke har gjort brug af de foreliggende retsmidler mod afgørelsen.

22 Den nationale rets spørgsmål må herefter besvares med, at bestemmelsen i Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2, skal fortolkes således, at den er til hinder for, at en udeblivelsesdom, der er afsagt i en kontraherende stat, anerkendes i en anden kontraherende stat, såfremt det indledende processkrift i sagen ikke forskriftsmæssigt er blevet forkyndt for den udeblevne sagsøgte, og at dette også gælder, selv om denne senere har fået kendskab til den afgørelse, der er truffet, men

ikke har gjort brug af nogen af de retsmidler mod afgørelsen, der er hjemlet i domsstatens procesret.

Sagens omkostninger

23 De udgifter, der er afholdt af den tyske regering, Det Forenede Kongerige og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Bundesgerichtshof ved kendelse af 4. april 1991, for ret:

Bestemmelsen i Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2, skal fortolkes således, at den er til hinder for, at en udeblivelsesdom, der er afsagt i en kontraherende stat, anerkendes i en anden kontraherende stat, såfremt det indledende processkrift i sagen ikke forskriftsmæssigt er blevet forkyndt for den udeblevne sagsøgte, og dette gælder også, selv om denne senere har fået kendskab til den afgørelse, der er truffet, men ikke har gjort brug af nogen af de retsmidler mod afgørelsen, der er hjemlet i domsstatens procesret.

Kakouris Diez de Velasco Kapteyn

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 12. november 1992.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

C.N. Kakouris
Formand for Fjerde Afdeling